

ASPECTE ALE PILOTĂRII STANDARDELOR PENTRU PROTECȚIA ȘI SIGURANȚA COPILOR/ELEVILOR ÎN MEDIUL ONLINE

ASPECTS OF PILOTING STANDARDS FOR PROTECTION AND SAFETY OF CHILDREN/STUDENTS ONLINE

Diana CHEIANU-ANDREI, ORCID: 0000-0001-5637-8211
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 373.03:004:351.766

e-mail: dcheianu@yahoo.com

Dezvoltarea rapidă a Internetului și a altor tehnologii informaționale și comunicaționale a dat naștere unui flux rapid de informații, produse și servicii digitale. Această dezvoltare, pe de o parte, contribuie la modernizarea procesului educațional și, în general, la creșterea economiei naționale, pe de altă parte, cere și acțiuni ferme de combatere a distribuirii conținuturilor și comportamentelor ilegale în spațiul online, care sunt periculoase pentru copii și adolescenți.

În anul 2017, pentru prima dată, Ministerul Educației și Cercetării și-a asumat angajamentul pentru unele acțiuni de promovare a siguranței copiilor online, atunci când a fost aprobat Planul de Acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și a adolescenților. Acest document de politici stabilește că una dintre obligațiile Ministerului Educației și Cercetării este promovarea siguranței online prin realizarea anuală a unor activități în comunitatea școlară, în contextul Zilei Siguranței Copiilor pe Internet și Lunarului Securității Cibernetică. Cert este că în acest document lipsește o abordare sistemică a siguranței online în domeniul educației, iar acțiunile realizate indică despre eforturi fragmentare, fără o viziune clară de integrare a subiectului în contextul educațional. În aceste condiții, Centrul La Strada a venit în suportul ministerului elaborând *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online*. Documentul elaborat a urmărit asigurarea unui minim necesar de acțiuni pe care trebuie să le dezvolte instituțiile de învățământ general, pentru a consolida efortul de promovare a siguranței online și creare a unui mediu sigur și protejat pentru copii/elevi, stabilirea criteriilor de informare a cadrelor didactice, părinților și a copiilor/elevilor despre siguranța online, cu regularitate.

Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online au fost elaborate în conformitate cu recomandările Consiliului Europei pentru promovarea Educației privind Cetățenia Digitală [1, 135 p.], Planul de Acțiuni privind Educația Digitală [2] aprobat de Comisia Europeană la 30 septembrie 2020. Documentul nominalizat ține cont de finalitățile educaționale din Republica Moldova, specificate în politicile educaționale (*Strategia de Dezvoltare a Educației pentru anii 2014-2020, Educație 2020*).

Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online reprezintă un document amplu ce cuprinde următoarele domenii-cheie: (i) guvernarea școlii; (ii) formarea personalului didactic; (iii) politici și proceduri; (iv) implicarea părinților; (v) educația pentru siguranța online; (vi) tehnologii și infrastructură securizată, pentru a susține sistemul educațional în elaborarea și implementarea măsurilor menite să contribuie la siguranța copiilor/elevilor în mediul online, prin dezvoltarea unui angajament față de siguranța online, la nivel local, urmărind abilitarea comunității școlare să interacționeze pozitiv în mediul online, fără riscuri, pentru siguranța și bunăstarea copilului. Implementând acțiuni sistemice, în fiecare școală, copiii din Republica Moldova vor fi mai puțin vulnerabili față de riscurile online, beneficiind de sprijin în școală, unde vor fi ajutați să prevină situațiile de risc și să soluționeze unele probleme apărute în mediul online.

În perioada august 2021-mai 2022, *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* elaborate au fost supuse pilotării în 6 instituții de învățământ¹. Prin pilotarea acestora s-a urmărit crearea unui cadru minim de acțiuni ce pot fi întreprinse de instituțiile de învățământ general, pentru a-și consolida efortul în promovarea siguranței online, crearea unui mediu sigur și protejat pentru copil/elev, stabilirea măsurilor de informare a cadrelor didactice, părinților și a copiilor/elevilor despre siguranța online, cu regularitate.

Puncte forte ale *Standardelor* și acțiunilor realizate de către Centrul La Strada, în procesul de pilotare a acestora: (i) document bine structurat pe acțiuni de implementare, dimensiuni, dovezi și indicatori; (ii) suport oferit în operaționalizarea politicii de protecție și siguranță a copiilor/elevilor în mediul online, inclusiv, a procedurilor interne; (iii) claritate în asigurarea funcționalității mecanismului de identificare, evaluare, referire, asistență și monitorizare a copiilor victime/potențiale victime ale abuzului online; (iv) prezentarea activităților curriculare și extracurriculare în formarea comportamentului pro-activ și responsabil al copiilor în mediul online; (v) exemplificarea acțiunilor de implicare parentală privind educația și siguranța online; (vi) accentul pus pe valorificarea parteneriatelor în asigurarea protecției copiilor/elevilor în mediul online; (vii) asigurarea formării competențelor personalului în domeniul securității și protecției copiilor/elevilor în mediul online, inclusiv, oferirea suportului didactic (Ghiduri privind Educația pentru siguranța online, filmulețe, studii de caz etc.).

Activitățile organizate în instituțiile de învățământ, care au pilotat *Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online*, au oferit suport directorilor și directorilor adjuncți în: (i) elaborarea sau actualizarea Planurilor de activitate; (ii) dezvoltarea sau actualizarea unor proiecte instituționale; (iii) perfectarea Politicii de Protecție a Copilului; (iv) perfectarea sau reactualizarea Fișei coordonatorului pentru siguranța și protecția online, dar și a contractului de muncă. Cadrele didactice posedă

¹ Gimnaziul „Ion Creangă” din satul Soltănești, raionul Nisporeni; Liceul Teoretic „Stefan cel Mare și Sfânt” din orașul Căușeni; Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din municipiul Chișinău, Liceul Teoretic „Ion Vătaamanu” din orașul Strășeni, Liceul Teoretic „Alexandru cel Bun” din orașul Rezina, Liceul Teoretic din satul Doroțcaia, raionul Dubăsari.

cunoștințe referitoare la protecția și siguranța online, respectarea confidențialității, dar și competențe pentru a oferi suport elevilor atunci când aceștia au nevoie de informații, ajutor. Mecanismul de identificare, evaluare, referire, asistență și monitorizare a copiilor victime ale abuzului în mediul online funcționează. Cadrele didactice cer suport psihologului școlar și intervin prompt și eficient pentru a oferi suportul necesar elevilor care se confruntă cu abuzuri online.

Atitudinile adolescenților privind controlul din partea părinților s-au schimbat. S-a constatat că între părinți-copii au fost create punți de încredere, iar o parte dintre copii au devenit mai înțelegători în privința controlului periodic din partea părinților privind activitatea online. Părinții au evidențiat că au început a discuta cu copiii mai frecvent despre unele aspecte referitoare la prezența online: (i) persoanele cu care comunică; (ii) jocurile pe care vor să le descarce (unii părinții identifică jocuri pentru a se distra împreună cu copiii); (iii) pozele pe care doresc să le posteze pe rețelele de socializare; (iv) comentariile pe care le postează. Ședințele cu părinții au contribuit la creșterea gradului de informare al părinților despre oportunitățile, dar și despre riscurile mediului online, analiza atitudinii față de mediul digital.

Rezultatele pilotării *Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online* au permis înaintarea unor recomandări Ministerului Educației și Cercetării, Centrului La Strada, instituțiilor de învățământ și părinților: (i) continuarea formării cadrelor didactice și a altor profesioniști (responsabil de siguranța online, psihologi școlari) din instituțiile de învățământ la capitolul protecția și siguranța copiilor online; (ii) integrarea subiectului de protecție și siguranță online în programele de formare continuă a cadrelor didactice și a psihologilor școlari; (iii) dezvoltarea, în colaborare cu instituțiile de învățământ, a resurselor informaționale de educație digitală într-un format și conținut accesibil pentru elevi, părinți și cadre didactice; (iv) promovarea în rândul părinților a importanței filtrării conținuturilor dăunătoare și ilegale la dispozitivele utilizate de către copii (spre exemplu, prin instalarea Programelor de Control Parental); (v) dezvoltarea parteneriatului public-privat pentru promovarea serviciilor existente în domeniul protecției copiilor online și a platformelor de informare existente, consiliere sau raportare.

Referințe:

1. *Digital Citizenship Education Handbook*. Council of Europe, 2022. 135 p. ISBN 978-92-871-8779-6.
2. *Digital Education Action Plan 2021-2027*. European Commission. [Accesat 02.09.2021] Disponibil: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan#:~:text=What%20is%20the%20Digital%20Education,States%20to%20the%20digital%20age>